

УДК 633.11:632.9

С. В. Чугась, аспірант*
І. М. Черняєва, старш. наук. співроб.
Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААНУ

СТІЙКІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ДО ФУЗАРІОЗНОЇ КОРЕНЕВОЇ ГНИЛІ НА ПОЧАТКОВИХ ЕТАПАХ РОЗВИТКУ РОСЛИН

Ураженість рослин м'якої озимої пшениці фузаріозною кореневою гниллю у фазі проростання-сходи — одна з причин загибелі проростків до появи їх на поверхні ґрунту. Залежно від кліматичних умов у зоні вирощування пшениці озимої змінюється видовий склад збудників та їх патогенність. Протягом 2010–2011 рр. у північно-східному Лісостепу України проведено моніторинг посівів пшениці м'якої озимої та виділено найбільш поширені та патогенні види *Fusarium spp.*

Для виявлення сортів пшениці м'якої озимої з високим рівнем імунітету до збудників фузаріозної кореневої гнилі восени 2010 р. висіяно 28 сортозразків вітчизняної та зарубіжної селекції. Висівали по три рядки кожного сортозразка у триразовій повторності, попередник — чорний пар, довжина рядка — 1 м, глибина висіву — 7–8 см, ширина міжряддя — 15 см, площа живлення кожної рослини — 5 × 7,5 см.

За результатами оцінки схожості пшениці озимої, на 20 добу після сівби встановлено, що схожість на контролі в середньому по досліді становила 86,4 %, на штучно створеному інфекційному фоні — 67,8 %. Різниця в загибелі проростків між контролем та інфекційним фоном в середньому становила 18,6 %. Найменше зниження схожості відмічено у таких сортів пшениці, як Обрій та Подолянка (8,4 та 9,1 % відповідно). Максимальний показник загибелі сходів (від 35,6 до 58,7 %) спостерігали у сортів Білосніжка, Одесская 66, Київська 7 та Monopol.

Лабораторні та польові дані, одержані під час подальшого розвитку рослин протягом весняно-літньої вегетації 2011 р., щодо рівня ураженості кореневої системи збудниками фузаріозної гнилі дозволили розподілити сорти за групами стійкості на стійкі, середньостійкі та сприйнятливі. До стійких віднесено 6 сортів пшениці, з рівнем ураження в межах 12,5–24,0 %: Подолянка, Одесская 66, Влучна, Райська, Київська 7 та Обрій. Як сприйнятливі ідентифіковано 5 сортів — Смуглянка, Володарка, Донецька 48, Rotor та Monopol, з рівнем ураженості рослин в межах 50,0 — 67,5 %. Решта 18 сортів з рівнем ураженості в межах 25–47,8 % визначено як середньостійкі.

---

*Науковий керівник — доктор с.-г. наук, професор В. П. Петренкова

Таким чином, за сукупністю показників схожості на інфекційному фоні та ступенем ураження кореневої системи рослин у фазах кущення – трубкування визначено 2 сорти пшениці озимої — Обрій та Подолянка — з високим рівнем імунітету як на ранніх етапах онтогенезу (в період проростання – сходи), так і на більш пізніх етапах (після відновлення вегетації, у весняно-літній період). Сорт Подолянка можна рекомендувати для вирощування у зонах з високою вірогідністю розвитку корневих гнилей, зокрема у східних і південних регіонах України, де в період появи сходів і протягом весняно – літньої вегетації рослини часто потерпають від посухи через погодні умови і стають більш чутливими до захворювань.

УДК 639.1. 05: 630*64 : 630*845

**И. Н. Шейгас, канд. с.-х. наук
ГП "СФ УкрНИИЛХА"**

**ПУТИ СНИЖЕНИЯ ПОВРЕЖДАЕМОСТИ И УЛУЧШЕНИЯ
САНИТАРНОГО СОСТОЯНИЯ ЛЕСНЫХ НАСАЖДЕНИЙ
В УСЛОВИЯХ ВЫСОКОЙ ПЛОТНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ КРУПНЫХ
ДИКИХ РАСТИТЕЛЬНОЯДНЫХ ЖИВОТНЫХ-ДЕНДРОФАГОВ**

Современное состояние отечественного охотничьего хозяйства характеризуется значительным отставанием уровня его ведения (по сравнению с европейским хозяйством) от уровня ресурсных возможностей наших охотничьих угодий. Например, в Венгрии, где существует идентичная украинской структура угодий, но в шесть раз меньше их площадь, ежегодно добывается до 100 тыс. особей диких копытных животных. В Украине — 12,6 тысячи. Не продолжая список подобных примеров, необходимо вспомнить 60-е, 70-е гг. прошлого столетия, когда одной из основных проблем лесного хозяйства в Украине было спасение лесных насаждений от кормовой деятельности лося и косули.

Казалось бы, проблема "дикие копытные – лесные молодняки" не скоро выйдет на отечественную повестку дня. Но наши охотоведческие исследования последних лет опровергают такое предположение. В охотничьем хозяйстве Украины наблюдаются тенденции увеличения численности представителей разных видовых групп диких животных, в том числе и крупных копытных, особенно в негосударственных охотничьих структурах. Это касается основных дендрофагов: не только ре- и интродуцированных оленей, но и зубра, и аборигенного лося. В некоторых из мест, славившихся некогда высокой численностью лося, в настоящее время отмечается всплеск увеличения его поголовья (некоторые охотничьи хозяйства Черниговской, Киевской и Житомирской областей). Вот почему мы посчитали целесообразным проанализировать сравнительные наблюдения за состоянием лесных